

Stadsmissionens matrapport 2023

Från matsvinn till matstöd som social metod

Innehåll

Förord	3
Maten som social metod	4
Lindrad matfattigdom genom minskat matsvinn	6
Resultaten 2023	8
Samarbetet med Kavlifonden	11
Detta händer under 2024	12
Hur vi jobbar mot de globala målen	13

Text och analys: Jens Jonsson, Anne Lunde Dinesen och Marika Hjelm Siegwald

Foto: Caroline Nilsson

Formgivning: Advant

Förord

Mat har alltid spelat en central roll i Stadsmissionens arbete med människor i utsatthet. Nöden lindras, kontakt skapas, en relation byggs och förändringen av en svår livssituation kan så småningom påbörjas.

Den ekonomiska krisen i Sverige där matpriserna skenat de senaste två åren, har inneburit att matfattigdomen ökat. Allt fler människor i Sverige idag har inte tillgång till tillräcklig och näringsriktig mat och besöker därför Stadsmissionen för att få stöd. Mer än 70 procent av insatserna i de öppna sociala verksamheterna är idag kopplade till mat. Sådant fokus på akut hjälp har vi inte haft sedan 1990-talets lågkonjunktur.

Stadsmissionen fortsätter också att öka mängden mat som omfördelas från livsmedelsföretag till människor i utsatthet till 4 550 ton. Samtidigt estimeras matsvinnet från svensk livsmedelsindustri, grossister och butiker uppgå till över 100 000 ton årligen. Globalt sett så når en tredjedel av all mat som produceras i världen aldrig en tallrik. Matsvinnet står för cirka 8–10 procent av allt utsläpp av växthusgaser.

Tillsammans med livsmedelsbranschen och andra aktörer i civilsamhället arbetar vi därför vidare mot några av de Globala målen 2030: Ingen fattigdom, Ingen hunger, God hälsa och välbefinnande, Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt, Hållbar konsumtion och produktion och Bekämpa klimatförändringarna.

**Jonas Wihlstrand,
generalsekreterare
Sveriges Stadsmissioner**

Maten som social metod

Maten har alltid varit central i Stadsmissionens stöd för människor i utsatthet. Det är oftast genom maten som kontakten skapas, relationen byggs och förändringen av en svår livssituation kan påbörjas.

Sveriges Stadsmissioners medlemmar är Stadsmissionen från Umeå i norr till Skåne i söder. Den första, Stockholms Stadsmission, grundades redan 1853.

De senaste åren har allt fler sökt sig till Stadsmissionen för hjälp. Ökade levnadsomkostnader, inte minst höjda matpriser, har slagit hårt mot de människor som lever på marginalen. En marginal som nu krympt eller helt försvunnit. Ett regelbundet matstöd har blivit ett sätt att lindra en väldigt ansträngd situation.

Men enbart matstöd löser inte fattigdom som samhällsproblem. För det behövs politiska initiativ och samhällets insatser. Läs mer i *Fattighedsrapporten 2023* ([Klicka här](#)).

Tre former av matstöd

Serverade måltider – I Stadsmissionens öppna mötesplatser, boenden, och andra sociala verksamheter serveras måltider för att lindra den akuta hungern eller erbjuda en gemenskap och ett socialt sammanhang. Här är måltiden ofta vägen in till ett mer långtgående stöd för den som söker sätt att ta sig ut ur sitt utanförskap och skapa varaktig förändring. En gratis frukost kan vara ingången till ett eget boende för person i hemlöshet, en lunch i en familjeverksamhet kan leda till att du får kännedom om din och din familjs rättigheter och möjlighet till stöd.

Under 2023 serverade Stadsmissionen ca 4 500 frukostar, 6 500 luncher och 2 500 middagar i veckan.

Matmissionen-butikerna – Matmissionen är en social butikskedja där den som har en inkomst som ligger under/på försörjningsstödsnivå kan bli medlem och handla mat till priser motsvarande en tredjedel av ordinarie butikspriser, eller lägre.

Just möjligheten att själv välja vad man vill handla, och att ha möjligheten att betala för det, är något som medlemmarna lyfter som värdefullt för självkänslan. Som betalande kund har man både fler valmöjligheter, och rätt att ställa krav. Och när man kan handla sin egen mat som vem som helst normaliseras vardagen.

En Matmissionen-butik drivs som ett socialt företag, dvs enligt en hållbar affärsmodell där intäkterna finansierar verksamhetens driftkostnader och eventuellt överskott återinvesteras i verksamheten/organisationens övriga verksamheter.

Under 2023 hade Matmissionen fler än 20 000 aktiva medlemmar.

Matkassen – Genom Stadsmissionen, eller via de organisationer som Stadsmissionen samarbetar med och fördelar insamlade överskottslivsmedel till, kan människor som lever i ekonomisk utsatthet prenumerera på en matkasse. Detta innebär att man varje vecka kan hämta en matkasse hos Stadsmissionen – i vissa fall är den färdigpackad enligt önskemål, i andra fall väljer man sina varor själv. Matkassen är alltid gratis, men ofta betalar man en symbolisk avgift.

Ofta erbjuds också annat stöd vid sidan om matkassen, såsom hjälp med myndighetskontakter eller ekonomisk rådgivning. Regelbundenheten i kontakten och det varma positiva bemötandet gör att matkassen för många blir veckans höjdpunkt. Matkasseverksamheterna finansieras via insamlade medel från företag och privatpersoner.

Under 2023 förmedlade Stadsmissionen 900 prenumerationsmatkassar i veckan och 100 akutmatkassar till människor i akut behov. Stadsmissionen levererar mat motsvarande ytterligare 1 000 matkassar till samarbetande organisationer.

Många av Stadsmissionens verksamheter och sociala företag erbjuder platser för arbetsträning inom lager, logistik, butik och restaurang till personer som befinner sig långt ifrån arbetsmarknaden.

”

”Pengarna är slut på kontot mellan fem dagar och en vecka innan nästa utbetalning. Hade jag då inte haft matkassen från Stadsmissionen så hade jag inte fått någon mat. Att inte ha något kvar på kontot känns som att man inte är värd någonting. Man får slåss väldigt mycket. Vi lever i Sverige och vi ska få hjälp av samhället, men det får vi inte.”

—

Eva-Lena Hultman, sjukpensionär

Lindrad matfattigdom genom minskat matsvinn

Maten som Stadsmissionen förmedlar i Matmissionen och matkasseverksamheter består av osålda produkter från livsmedelsbranschen som riskerar att bli svinn.

Även en stor del av måltiderna Stadsmissionen serverar är baserade på överskottsprodukter. Det är dyrt att köpa in mat, och många verksamheter är helt beroende av det komplement donerade livsmedel utgör. Det är inte ovanligt att mer än hälften av råvarorna som tillagas och serveras är överskottslivsmedel.

Utöver Stadsmissionens egna ca 70 verksamheter på snart 40 orter levererade Stadsmissionen överskottslivsmedel till ca 40 verksamheter i ett 20-tal andra organisationer, exempelvis Svenska Kyrkan, Hela Människan, Pingstkyrkan, Frälsningsarmén och Räddningsmissionen. Genom att samarbeta med andra organisationer i civilsamhället ser vi till att maten når de som behöver den.

Stadsmissionen arbetar med att omfördela livsmedelsbranschens överskott, och är registrerade livsmedelsverksamheter. Det innebär att vi följer samma lagar, regler och branschriktlinjer som livsmedelsföretagen vi samarbetar med gör. Våra verksamheter står under kontroll av samma kommunala myndigheter, och vi utkrävs samma ansvar på vårt arbete med säker livsmedelshantering.

Stadsmissionen omfördelar regelbundet osålda produkter från bland annat ett drygt 80-tal livsmedelsbutiker från de fem stora livsmedelskedjorna och 14 av deras centrallager, ett 40-tal producenter och leverantörer och fler än 10 grossister. Räknar vi in alla sporadiska erbjudanden och engångshämtningar har vi hjälpt över 300 livsmedelsföretag att minska sitt matsvinn under 2023.

Stadsmissionen kan ta emot stora volymer av alla varuslag – torrvaror, kylda och frysta produkter i såväl konsument- som storköksförpackningar. Via vårt nationella nätverk fördelar vi sedan maten dit i landet där den behövs som mest. På så sätt är vi en effektiv, pålitlig samarbetspartner till livsmedelsföretagen, och ett säkert stöd till de människor som söker stöd hos oss.

Läs mer om vårt arbete: sverigesstadsmissioner.se/fattigdom/matcentralen/

Sortering av överskottsprodukter
i Matcentralen i Eskilstuna.

Resultaten 2023

Stadsmissionens matcentraler ökade mängden omfördelad mat med ungefär en tredjedel under 2023 jämfört med året innan. Även om vi är glada att kunna göra mer för fler, så speglar våra resultat bara människors stora behov av matstöd runt om i landet.

Våra insatser

Maten Sveriges Stadsmissioner omfördelade under 2023 nådde våra målgrupper på följande sätt:

- Matmissionen: 70,8 % +950 ton (+42,3 %) 20 000+ medlemmar
- Matkassar: 16,2 % +47 ton (+6,8 %) Totalt 2 000 matkassar
- Måltidsservering: 11,8 % +38 ton (+7,6 %)

Mindre än 5 % av omhändertagen mat går till andra ändamål. Till exempel Restaurang Svinn i Göteborg, som serverar luncher till en betalande allmänheten, och där överskottet återinvesteras i Stadsmissionens verksamheter.

4 550 ton

Eller drygt 4,5 miljoner kilo mat. Så mycket osåld mat från svenska livsmedelsföretag hanterade Stadsmissionen under fjolåret, och istället för att bli till matsvinn omfördelades den till människor som inte har råd att köpa den i vanliga affärer.

7 000 ton CO₂e

Så stor var matens klimatpåverkan. Sett till faktisk vikt är frukt och grönsaker den största produktkategorin med närmare 1 500 ton, men sett till klimatpåverkan hamnar kategorin först på 3:e plats. Kött, fågel och fisk hamnar på en 6:e plats sett till faktisk vikt, men ligger i topp vad gäller klimatpåverkan.

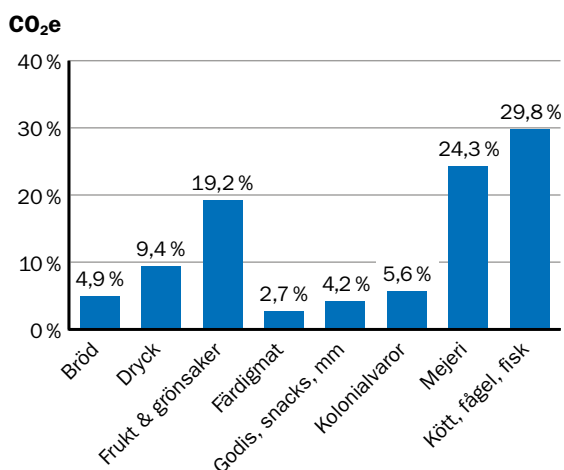
Produktkategorier och klimatpåverkan

Sveriges Stadsmissioners egenutvecklade IT-system för produktregistrering är inte bara ett verktyg för spårbarhet utan möjliggör också resultatuppföljning. Varje streckkod som skannas kopplas mot produktinformation från den branschägda Validoo-databasen och ges ett klimatvärde i koldioxidekvivalenter (CO₂e) baserat på SLU's Mat-klimat-listan.

Vad gäller klimatpåverkan är det värt att poängtera att utsläppen inte minskar genom omfördelning av maten. Påverkan har redan skett vid odling/uppfödning, förädling och transport av produkten. Vi ser dock till att den påverkan inte var i onödan, utan att maten faktiskt blev till en måltid istället för att slängas.

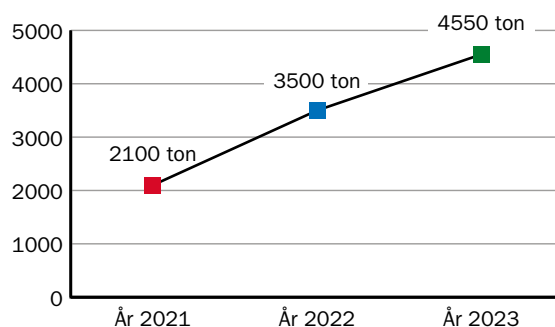
Klimatavtryck per kategori

Produktkategoriernas andel av den räddade matens totala klimatpåverkan i procent:

Mängden mat

Stadsmissionen fortsätter att öka mängden omfördelad mat år för år:

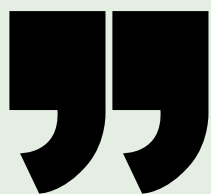
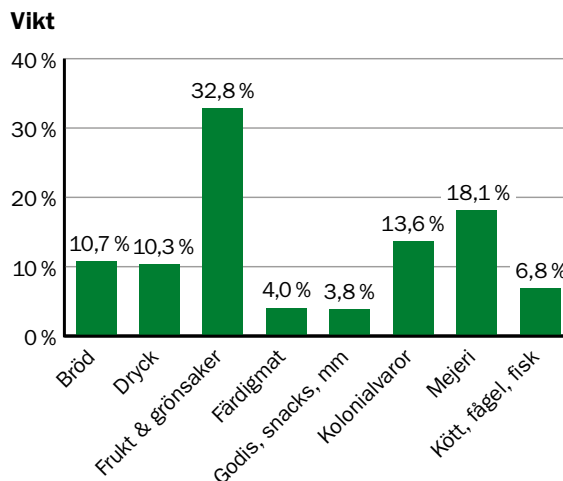
Matstöd och hälsa

Matfattigdom innebär bland annat att vara utlämnad åt att köpa billig och inte sällan näringsfattig mat, och en kost som saknar variation. Den mat som Stadsmissionen omfördelar är ofta av en högre kvalitet med ett större inslag av färskvaror såsom frukt och grönsaker, mejeri, protein än vad en person med en inkomst på eller under försörjningsstödsnivå skulle ha råd att köpa i en vanlig matbutik.

I tider då ökade livsmedelspriser visar på lägre försäljning av frukt och grönsaker i handeln så ökar Stadsmissionen omfördelningen av just frukt och grönt. Med samarbeten med fler livsmedelsföretag så ökar också variationen på produkter och varugrupper som fördelas.

Fördelning i produktkategorier

Produktkategoriernas andel av den totala vikten i procent:

”I slutet av månaden kan det bli potatis som jag steker och pizzasallad på vitkål.”

**Dragana Dohabi sjukskriven,
ensamstående med tre barn**

Samarbetet med Kavlifonden

Kavlifonden är och har under en lång tid varit ett viktigt och uppskattat stöd i stadsmissionernas utvecklingsarbete, inte minst inom matområdet där Kavlifonden hittills finansierat fem lokala projekt sedan 2018. Fokus har legat på att öka mottagningskapaciteten genom satsningar på lager, kyl- och frysanläggningar, och effektiva transporter.

Under 2023 har Kavlifonden finansierat projekt med fokus på att utveckla matcentralislogistiken i Skåne, Umeå och Mälardalen.

I Mälardalen var fokus regional logistiksamordning mellan matcentralerna i Örebro, Västerås och Sörmland där en gemensam logistiksamordnare ansvarade för en rättvis fördelning och ökad produktvariation genom miljö- och kostnadseffektiva transporter mellan orterna.

Projektet har visat på att logistiksamordning är en framgångsfaktor för att hantera stora volymer från grossist-, produktion- och leverantörsled och omfördela maten dit behoven är störst.

Under 2024 investerar Sveriges Stadsmissioner i en nationell logistiksamordning enligt samma modell.

I Umeå Stadsmission etablerar man en mindre Matmissionen-butik och utvecklar en lokal logistik bland annat med lagerplats i Kyl- & Frysexpressens terminal.

I Skåne har Stadsmissionen kunnat öka sin kapacitet genom transportsamordning och utvecklade logistikarbeten för att stödja öppnandet av en Matmissionen-butik i Helsingborg.

Detta händer under 2024

Sveriges Stadsmissioner investerar i gemensam, nationell logistik

En nybildad nationell grupp med representanter från Stadsmissionen i Göteborg, Skåne, Stockholm och Västerås ska tillsammans etablera nya och utveckla befintliga samarbeten med livsmedelsföretag i hela landet och samordna logistiken så maten når ut i hela landet. Gruppens syfte och mål är enkelt – att fortsätta vara livsmedelsbranschens ledande samarbetspartner för minskat matsvinn genom att:

1. Inte tacka nej till erbjudanden oavsett mängd
2. Fördela maten nationellt dit behoven är som störst
3. Samarbeta med andra organisationer för att nå fler människor

Matmissionen expanderar och släpper årsrapport

Matmissionen är en kedja av sociala matbutiker. För närvarande finns det 7 Matmissionen-butiker i Stockholmsområdet, en butik i Malmö och en i Helsingborg. I Göteborg driver organisationen Räddningsmissionen två butiker och planerar för en tredje, enligt samma koncept under namnet Maträtt. I februari i år öppnade den senaste i raden Matmissionen-butiker i Linköping.

I april i år släpper Matmissionen sin första nationella årsrapport.

Färdig ”Handbok för donationer av livsmedel” publiceras i maj

Tillsammans med IVL Svenska Miljöinstitutet, Willys, och Frigoscandia tar Sveriges Stadsmissioner fram en praktisk handbok för donation av överskottslivsmedel från olika led i livsmedelskedjan med handfasta tips och bästa praxis för effektiva donationssamarbeten mellan civilsamhället och livsmedelsbranschen. Handboken visar också på den affärsnytta som livsmedelsföretagen skapar genom att effektivt och systematiskt arbeta för att donera sitt överskott i stället för att slänga det.

Under maj månad kommer handboken publiceras och den 21 maj håller projektet en slutkonferens i Helsingborg där projektets resultat kommer presenteras.

Projekt är finansierat av Vinnova.

Hur vi jobbar med de globala målen

1 INGEN FATTIGDOM

Genom ett regelbundet matstöd lindrar Stadsmissionen matfattigdomen och den ekonomiska utsattheten.

12 HÅLLBAR KONSUMTION OCH PRODUKTION

Stadsmissionen samarbetar med livsmedelsbranschen i deras uppdrag att halvera matsvinnet till år 2030.

2 INGEN HUNGER

Under 2023 omfördelade Stadsmissionen 4 550 ton mat till människor i utsatthet och matfattigdom.

13 BEKÄMPA KLIMATFÖRÄNDRINGARNA

Maten som räddades under 2023 motsvarar 7 000 ton CO2e i klimatpåverkan.

3 GOD HÄLSA OCH VÄLBEFINNANDE

Stadsmissionen förmedlar nyttig mat till människor i social- och ekonomisk utsatthet.

17 GENOMFÖRANDE OCH GLOBALT PARTNERSKAP

Vi hjälper regelbundet +170 företag att minska sitt matsvinn, och levererar produkter till +30 organisationer som möter människor i utsatthet.

8 ANSTÄNDIGA ARBETSVILLKOR OCH EKONOMISK TILLVÄXT

Människor får möjlighet att närma sig arbetsmarknaden genom att arbetsträning inom områdena lager, logistik, butik och restaurang.

GLOBALA MÅLEN
för hållbar utveckling

SVERIGES STADSMISSIONER

Krukmakargatan 21
118 51 Stockholm
Box 17011
104 62 Stockholm

PG 900-1751, Swish 1239001751
Vi kämpar för de som kämpar.

90 SVENSK
KONTO INSAMLINGS
KONTROLL

**tryggt
givande**
givasverige

FRANSKROST
EXTRA DARK
ERITTÄIN TUMMA